
Chełm, ul. Lubelska 2, st. 1, AZP 80–90/1

Informator Archeologiczny : badania 32, 156-157

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

których dominowała wczesnośredniowieczna ceramika częściowo i całkowicie obtaczana, fragment prażnicy, bryłki żużla i polepy, fragment oprawki kościanej oraz 128 fragmentów kości zwierzęcych. W wykopach XV i XVI odkryto dwie jamy o wymiarach około 1,7 x 2,5 m i 1,8 x 2,2 m i głębokości 30 i 50 cm. Wypełnione były dwoma poziomami czarnej próchnicy z węglami drzewnymi i bogatym materiałem zabytkowym, w tym około 250 fragmentami częściowo obtaczanej, grubościennej ceramiki wykonanej z gliny schudzonej gruboziarnistym materiałem. W jamach znaleziono ponadto: nóż, fragmenty kościanego szydła, fragmenty prażnic, bryłki polepy i żużla, 140 kawałków kości zwierzęcych. Jamy te wstępnie określono jako ślady dwufazowych obiektów mieszkalnych. Częściowo zachowany obiekt w wykopie XX przedstawiał nieckowatą jamę o głębokości 80 cm, wypełnioną dwoma pokładami zbitej, intensywnie czarnej, miejscami tłustej próchnicy, zawierającej 128 fragmentów częściowo obtaczanych naczyń, fragment przęślika glinianego, przekłuwacz rogowy i 92 kawałki kości zwierzęcych, z których część nosiła ślady przepalenia. Obiekt ten zinterpretowano jako palenisko.

W wykopie XVII pod wczesnośredniowiecznym poziomem użytkowym odkryto warstwę o miąższości około 30 cm, złożoną z jasnobrunatnej, słabo zbitej próchnicy i piasku. Pozyskano z niej około 1150 fragmentów ręcznie lepionych naczyń kultury łużyckiej oraz gliniany przęślik (grzęzidło?).

Badania stanowiska będą kontynuowane.

Borsuki, st. 15, gm. Sarnaki, woj. białkopodlaskie, AZP 55-86/20 - patrz: późne średniowiecze

BRZESKO, st. 18, gm. *loco*, woj. tarnowskie, AZP 04-63/12

- osada neolityczna
- osada wczesnośredniowieczna (VIII-1 poł. IX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 25 sierpnia do 10 września przez mgr. Jerzego Okońskiego (Miejski Ośrodek Kultury w Brzesku). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Tarnowie. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 110 m².

Bezpośrednio pod humusem o miąższości około 20 cm odsłonięto partie 6 obiektów, w tym 2 naziemnych budynków z wczesnego średniowiecza (VIII w. i pierwsza połowa IX w.). Ponadto przeprowadzono eksplorację jamy neolitycznej, pozostałości paleniska i fragmentu kolejnego obiektu z czasów plemiennych. Jest to jedna z osad przygodowych, związanych z grodziskiem na pobliskim „Bocheńcu” w Jadownikach. W wypełniskach obiektów obok serii zróżnicowanej ceramiki natrafiono między innymi na gliniany ciężarek tkacki.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Tarnowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach i Sprawozdaniach Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”.

Badania nie będą kontynuowane.

Brzeźno, st. 1, gm. Nidzica, woj. olsztyńskie, AZP 29-61/1 - patrz: wczesna epoka brązu

Chabsko, st. 24 (GAZ 334), gm. Mogilno, woj. bydgoskie, AZP 48-37/- - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

CHEŁM, ul. Lubelska 2, st. 1, AZP 80 – 90/1

- osadnictwo wczesnośredniowieczne i nowożytnie

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Stanisława Gołuba i Tomasza

Dziękowskiego. W trakcie badań archeologicznych eksplorowano wykop badawczy o wymiarach 1,5 x 15 m.

Badaniami objęto teren południowego zbocza Góry Chełmskiej, w niewielkiej odległości od ceglanego budynku tzw. „organistówki”, dawnego szpitala bazylińskiego, stanowiącego część stanowiska.

Celem badań było sprecyzowanie zasięgu osadnictwa wczesnośredniowiecznego oraz nowożytnego. Prace na tym stanowisku pozwoliły na uchwycenie przebiegu wczesnośredniowiecznej warstwy kulturowej, datowanej na XIII w. oraz na wyznaczenie stref naruszenia bądź zniszczenia jej przez nowożytne osadnictwo. Efektem tychże badań było również zarejestrowanie poziomu pierwotnego ukształtowania terenu.

Odkryto materiał zabytkowy w postaci fragmentów ceramiki, szklanych naczyń i kafli. Jego chronologię określono na XVI – XVII w. Natrafiono również na pozostałości nowożytnego osadnictwa w postaci ceglanej piwnicy bądź krypty.

CHEŁM, ul. św. Mikołaja 4, st. 60 (n. arch. ob. nr 1C), AZP 80 – 90/4

- cmentarz od wczesnego średniowiecza po nowożytność

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. mgr. Stanisława Gołuba i Tomasza Dziękowskiego. Drugi sezon badań. Założono pięć wykopów o łącznej powierzchni 30,9 m².

Stanowisko jest położone na północno-zachodnim stoku Góry Chełmskiej w niewielkiej odległości od wczesnośredniowiecznego centrum osadniczego zlokalizowanego na tzw. Wysokiej Górze. W jego obrębie znajduje się dawna cerkiew greckokatolicka p.w. św. Mikołaja.

Celem badań było rozpoznanie wschodniego zasięgu cmentarza i poszerzenie danych o stanowisku. Łącznie odkryto 12 grobów (na głębokości między 30 a 100 cm), zawierających przemieszane kości ludzkie, większe skupiska kostne lub szkielety w układzie anatomicznym. W niektórych grobach zaobserwowano pozostałości trumien. W funkcjonowaniu cmentarza, na podstawie ceramiki można wyróżnić dwa okresy użytkowania: XII/XIII – XV oraz XVII wiek.

Badania wykazały także istnienie 16 obiektów w postaci jam wkopanych w kredowy calec. Większość spośród nich nie ma przypisanej funkcji użytkowej. Kilka jam zostało określonych jako doły posłupowe. Odkryty tam materiał ceramiczny pozwala na ustalenie ich chronologii na XIII-XVII w. Jeden obiekt jest pozostałością po fosie datowanej na XVI-XVIII wiek, stanowiącej fragment umocnień obronnych miasta. W trakcie prac badawczych zebrano dużą ilość materiałów zabytkowych w postaci fragmentów naczyń glinianych, ułamków kafli, wyrobów metalowych, kościanych oraz zabytków szklanych.

CHROBERZ, „Zamczysko”, gm. Złota Pińczowska, woj. kieleckie

- wzgórze „Zamczysko” z relikdami: wczesnośredniowiecznego grodu, późnośredniowiecznego zamku, renesansowej rezydencji murowanej i nowożytnego cmentarzyska

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez ekipę Katedry Archeologii Historycznej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego w składzie: prof. Leszek Kajzer (autor sprawozdania), mgr Aleksander Andrzejewski i mgr Marcin Lewandowski. Finansowane przez PSOZ (z tzw. kredytów powodziowych). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię ponad 100 m².

Wzgórze Zamczysko w Chrobrzu to obecnie małe sierpikowate lessowe wyniesienie (o długości około 30 metrów i szerokości 18 metrów), umieszczone na skraju wsi, przy krawędzi doliny zalewowej rzeki Nidy. Pierwotnie wyniesienie to miało powierzchnię około 4 ha i ulokowane były na nim: kościół (potwierdzony źródłowo w początku XIV w.), książęcy dwór-gród, w którym w połowie XIII w. odbywały się wiece, zaś w końcu tego stulecia (jak wynika z relacji Jana Długosza) utopiono królewicza węgierskiego Andrzeja, a także towarzysząca im zabudowa. Następnie ta naturalna forma terenowa została gruntownie zniszczona, a szeroki przekop podzielił ją na zachowane do dziś wzgórza